

Які бувають форми дискримінації та навіщо мені це знати

Дискримінація — це комплексне явище, яке має різні форми і прояви. Знати, коли ваші права порушені — це перший крок до свого захисту. Читайте про інші форми дискримінації в брошурах серії «Захисти себе від дискримінації!»

Як скласти скаргу про дискримінацію та кому скаржитись?

Поскаржитись на дискримінацію ви можете до суду або направити скаргу до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

- Скаргу про дискримінацію, як і скаргу на будь-яке інше порушення прав людини до Уповноваженого, ви можете скласти у довільній формі
- Важливо зазначити всі обставини, вказати порушника ваших прав і надати персональні дані
- Пам'ятайте, анонімні скарги не розглядаються
- Скаргу можна надіслати онлайн або поштою

Як мені може допомогти Уповноважений Верховної Ради України з прав людини?

Уповноважений здійснює нагляд за виконанням Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» і виконує такі функції:

- розглядає скарги на всі форми дискримінації в різних сферах суспільних відносин, зокрема у приватній сфері;
- здійснює моніторинг дотримання принципу недискримінації, веде статистику випадків дискримінації та узагальнює інформацію, готує щорічні доповіді;
- надає експертні висновки у справах про дискримінацію за зверненням суду.

Якщо вас дискримінували, звертайтеся зі скаргами до Уповноваженого!

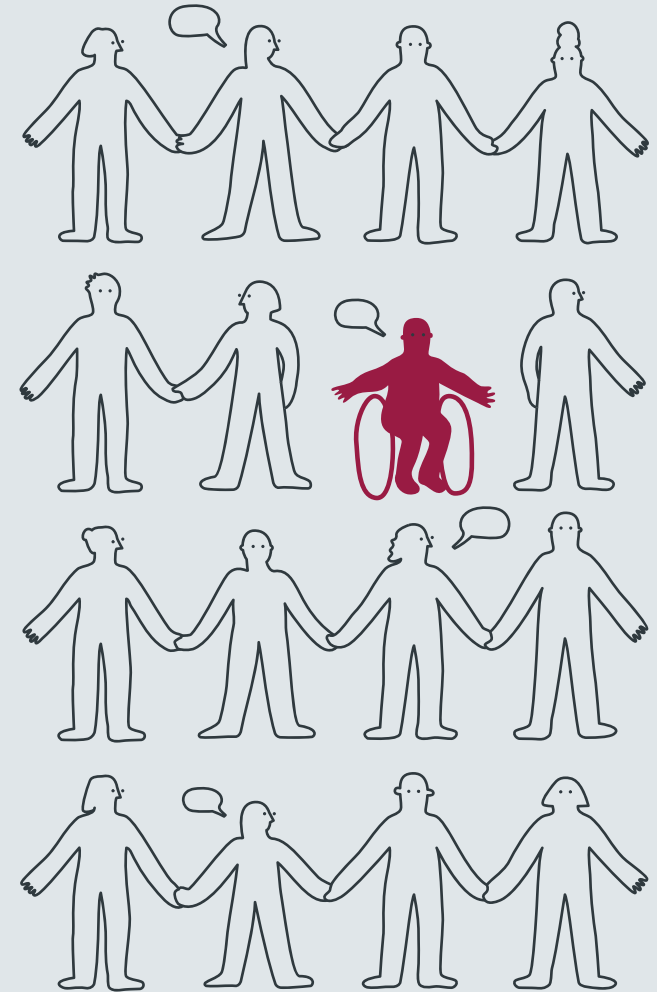
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

Адреса: вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008
тел.: 044-253-75-89, тел.: 0800-50-17-20
(безкоштовно)
email: hotline@ombudsman.gov.ua

Цей документ підготовлений у рамках проекту, що фінансується Європейським Союзом та Радою Європи «Посилення доступу до правосуддя за допомогою механізмів відшкодування правосуддя жертвам дискримінації, злочинів ненависті та мови ненависті у країнах Східного партнерства» в рамках «Партнерства заради належного врядування II». Думки, висловлені в цьому документі, не є офіційною позицією будь-якої сторони.

Пряма дискримінація

серія «Захисти себе від дискримінації!»

Дискримінація — це менш прихильне ставлення до людини через те, що вона чимось відрізняється від інших (має якусь властиву їй ознаку).

Що таке пряма дискримінація

Це спрощене визначення прямої дискримінації. Відповідно до Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» пряма дискримінація — це ситуація, за якої з особою та/або групою осіб за їх певними ознаками поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою та/або групою осіб в аналогічній ситуації, крім випадків, коли таке поводження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Що таке захищені ознаки

Захищені ознаки — це ознаки, за якими заборонено розрізняти людей і поводитись із кимось гірше, ніж з іншими.

В Законі є детальний, проте невичерпний перелік ознак: **раса, колір шкіри, політичні, релігійні та інші переконання, стать, вік, інвалідність, етнічне та соціальне походження, громадянство, сімейний та майновий стан, місце проживання, мова або інші ознаки.**

Словосполучення «інші ознаки» означає, що перелік є відкритим, а люди з іншими, подібними до перелічених у Законі ознаками, також мають бути захищені від дискримінації. Серед інших ознак — **ВІЛ-позитивний статус, статус ВПО чи ветерана АТО, сексуальна орієнтація та ґендерна ідентичність, стан здоров'я** тощо. Більшість із цих ознак містяться в інших законах України.

Приклади забороненої поведінки

Приватна стоматологія на своєму сайті зазначає «не обслуговуємо пацієнтів з ВІЛ-позитивним статусом» (**дискримінація за ознакою стану здоров'я**)

—
Під час співбесіди на посаду спеціаліст з персоналу запитує у жінок, чи мають вони сім'ю та дітей (**дискримінація за ознакою сімейного стану**)

—
Мережа спортклубів відмовляється продавати абонементи людям з інвалідністю (**дискримінація за ознакою інвалідності**)

—
Лікар-акушер відмовляється приймати породіллю до пологового будинку через те, що вона ромка та не має паспорта (**дискримінація за ознакою етнічного походження**)

—
Водій автобуса відмовляє темношкірому підлітку з посвідченням дитини з багатодітної сім'ї у пільговому перевезенні, мотивуючи це тим, що пільги надаються виключно громадянам України, а дитина, на його думку, не є громадянином України (**дискримінація за ознакою раси**)

—
Жінка повернувшись із відпустки по догляду за дитиною, отримує посаду нижчу ніж у неї була, на її посаді тепер працює чоловік (**дискримінація за ознакою статі**)

—
Банк відмовляє незрячій жінці в отриманні споживчого кредиту або висуває вимогу надати додаткові документи про дохід, що не передбачено для інших клієнтів, які мають аналогічний дохід (**дискримінація за ознакою інвалідності**)

Якщо ви впізнаєте себе чи когось зі своїх близьких у цих або аналогічних ситуаціях, це привід замислитись.

Поставте собі кілька запитань:

Чи поводитись зі мною гірше, ніж з іншими в аналогічній ситуації?

Яка моя захищена ознака могла стати причиною гіршого поводження?

Чи була правомірною мета різниці у поводженні?